MARTA PETREU. POETRY AS ONTOLOGICAL EXASPERATION

The poetry of Martha Petreu followed, from the debut volume *Aduceţi verbele* (*Bring the Verbs*), of 1981, to *Scara lui Iacob* (*Jacob's Ladder*) in 2006, an itinerary of knowledge and self-knowledge, in an approach of an extreme lucidity that tries to clarify existential and gnosiologic options, to give them a firmer outline, to place them in a most comprehensive personal and moral horizon. Nicolae Manolescu in *Literatura română postbelică* (postwar Romanian literature) gives us perhaps the most plausible portrait of the poet: "Marta Petreu is an egocentric by nature, of an arrogance that must be understood mainly as a refusal to spare herself. Her pride consists in taking herself as a bad example, if I may say so, dissecting herself with a sharp scalpel, in order to show her grief, frustration, hopelessness and failure. We are dealing with a lyricism of disillusionment, which does not dissimulate itself but comes out into the open: the poet hits the nail on the head, rummages in the most painful places, with unbearable cruelty." Austere and also firmly directed lyricism of her own inner world, Marta Petreu's poetry is, almost always, concerned with the theme of identity, through its very own way of speaking, in which the intellect dominates and the obsessions of the flesh, of the soul, of entrails, are retracted to the subconscious of the poem, like expiations of feelings of guilt for the flaw of logically structuring feelings, of giving them a rational turn. The effluvia of emotions are therefore crystallized in the alembic of thought, passed through the refrigerant filter of ideas, in an effort to geometrically order an imprecise world, to translate into clear image the vagueness of the soul, the whirling of everyday reactions, the chaotic movement of everyday repressions. The poem *Rugăciune de dimineaţă* (Morning Prayer), outlines, for example, an inventory of frustrations and failures of being in a rudimentary language and in an only apparently neutral tone, with elliptical notations that reveal the strain of the self, the convulsive tremor of conscience, the retrenchment of authorial will in the minimalist gestures of denuded metaphors, devoid of mannerist rhetoric.: “Eu am mizat pe poeme. Am mizat/ pe cărţi savante deştepte/ am mizat pe zeci de alte prostii din hârtie. Zadarnic./ Eu am vrut să am un copil. Şi nici un bărbat/ nu şi-a lăsat vie sămânţa rod să crească în

BDD-B461-23 © 2015 LAP LAMBERT Academic Publishing
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:34:42 UTC)

mine/ Am mizat pe iubire. Nici un bărbat/ nu m-a vrut pe mine femeie/ (poate soră mamă femeie de casă/ poate iarbă de mare poate cârpă de praf)// Am mizat pe câteva lucruri calde ale vieţii. Degeaba/ Totdeauna degeaba// Acum mizez pe nimic."

Another thematic direction of the poetry of Marta Petreu is the one in which allegory takes on Biblical attire and the liturgical tone turns into imprecation. The thrill of the transcendental is, therefore, desacralized, framed by the contours of the human, rewritten in unconventional expression, lacking the heroism or the mythization specific to Arghezi's psalms. But Marta Petreu takes desecration much further, transferring liturgical images, the divine imponderableness, into the register of the grotesque with terrifying images and imprecating expression, as in the poem *Ziua mâniei* (Day of Wrath), representative in many respects: "Deschide-ţi Doamne ochii şi mă priveşte-n ochi/ destupă-ţi nările - respiră/ Desfundă-ţi Doamne urechile de ceară/ şi-ascultă: îţi vorbesc. Îţi poruncesc. Îţi urlu/ Îţi bat cu pumnii în timpane// Deschide-ţi Doamne gura ofilită/ fă un efort: şi scuipă în/ ţărână/ frământă lut/ şi modelează Stapâne între falange/ a doua oară lumea/ Oho. Fă Doamne o lume ce acceptă să existe/ Iar de nu poţi s-o faci/ deschide/ deschide Doamne gura ta nătângă/ şi-ntunecată ca izvorul beznei/ deschide Doamne gura ta - şi-nghite/ pe roaba ta/ aşa precum balena l-a pus la adapost cândva pe Iona// Da. Gura ta batrână şi ştirbă şi gângavă/ gura ce-articulase Verbul// Deschide-ţi Doamne gura ta/ ce pute// Măcar în felul ăsta-mi vei răspunde:/ deschide gura ta şi mă blestemă". The eros crystallized in Marta Petreu's poems is no exception to the dominant discursive tone: cold, distant, placed under the auspices of intellect, rendered with logical rigor, unstylized, assuming both lucidity and unconcessive sincerity as main features of lyricism, in a supreme effort of inner clearing, of assumption of own identity in the emergency mode of thought and living. The poem Falanga (Phalanx) seems to be the most illustrative for such treatment, for the "cold" treatment of eros, without any shadow of idealization. It is a love poem from which love's utopias have completely withdrawn, the conventional rendering of feelings being replaced by poetic cry of liminal, authentic expressive power: "Bărbaţii mei - de-o oră sau de ani/ viii şi morţii la grămadă -/ bărbaţii mei de trupuri/ mirositoare asudate/ sub care am scâncit (din voluptate sau din politeţe)// Da. Unii îmi plăceau/ iar alţii - unu-doi - deoarece-i iubeam m-am programat să-mi/ placă/ Da. M-am culcat cu ei pe

BDD-B461-23 © 2015 LAP LAMBERT Academic Publishing
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:34:42 UTC)

apucate// Bărbaţii număraţi ai mei/ închişi în mine ca-ntr-o eprubetă/ s-au strâns acum aici: sunt o falangă// Mai bine zis: i-am strâns aici eu/ i-am instruit i-am numărat metodic/ să nu-ndrăznească vreunul să-mi chiulească/ Sunt/ stânjeniţi cum ar purta aripe/ căci poartă arme-atribute:/ făloşi stângaci duc lancea şi/ scutul greu macedonean/ Ei te privesc atent cum te iubesc/ cum muşc gingaş din carnea ta de fiară/ priveşte-i şi tu calm: le aparţii: la judecata din urmă/ sunteţi încolonaţi ai mei cu toţii/ falnica mea falangă de bărbaţi falanga mea macedoneană."

Very many of the poems of Marta Petreu have the allure of self-portraits, in which the poet transcribes the internal and external articulations of being, its betrayals and cowardice, anger and fears, enthusiasms and withdrawal, in an unconcessive lucid and, at the same time, disturbing expression, due to the exasperation that can be divined; an example in point is Biografie robot in which the life of the self is wholly rendered, in an austere sketch, complete with its accomplishments and imperfections: "Din interior contemplu/ doar materia: la şapte ani schimbată/ subţire fragezită ca/ primavara pielea şopârlei/ Spun: prin cuvinte/ repetabil fi-va începutul// Vârsta de porţelan bărbaţi visători/ foşti iubiţi camarazi imperfecţi mă învaţă:/ hotărâtoare sunt/ pentru fericire doar câteva momente -/ primul contact cu apa calviţia/ alfabetul/ schimbarea dinţilor identitatea/ potenţială cu viaţa de rutină/ acomodarea selectivă la/ entropie/ presa cântarul partenera secretă şi periodic/ într-o pajişte de mentă/ drept/ demnitate personală – Melancolia".
A poem such as Colaps (Collapse) brings a fundamental antinomy that generates the lyric tension in Marta Petreu's poetry: that between affect and reason, and also between the traumatizing reality and intellect. For the author, the intellect is the only instance that can protect and save being from demonic time, demonic history, from the demonic whirling of senses. By framing feelings in reasoning and axioms, by encapsulating the pulsations of the soul in the rigor of concepts, the being regains its lost balance, takes refuge in a place of order and harmony. The brain is therefore an essential metaphor for the lyricism of Marta Petreu: "Am râvnit această experienţă perfectă:/ să mă adăpostesc în propriul creier/ ca-ntr-un uter matern/ Şi să tac dracului// Oho! Am exact dimensiunea propriului corp -/ jubilam/ Emisferele cerebrale sunt cel mai senzual cuplu:/ o juisare într-o eternă aromă de mentă/ Atâta identitate (cât într-un cerc vicios)/ mă va duce departe!/ Lepra Scufiţa Roşie/ Inchiziţia - tot atâtea

BDD-B461-23 © 2015 LAP LAMBERT Academic Publishing
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:34:42 UTC)

duioşii/ pentru a-mi petrece vârsta adultă// Să mă adăpostesc în/ propriul creier/ ca-ntr-un uter matern:/ de bucurie/ mă rog pentru antropofagii rămaşi afară". If the gesture of inhabiting has, for Marta Petreu, the connotations of exasperation of living and of the fear of nothingness, the place itself, the setting of living, is invested with the valences of negation and destruction. Reification images, the funambulist-oneiric cast, the symbols of boundaries and captivity, the metaphors of falling, all are part of a doomsday scenario in which consciousness is itself imprisoned, annihilated, without any beneficial landmark, without any ontological and gnosiological support, as in the suggestive poem Locul (Place): "Aici se află deznădejde. Nimicire/ Aici limita triumfă mă încarcerează mă sugrumă/ Aici nu există verdeaţă şi bucurie/ aici se destramă mirajul iluziile/ raţiunea şi inima se/ contopesc devin identice/ devin neputincioase/ Nu văd vreun înger/ Aici aflăm că/ gratuite au fost poverile durerea amărăciunea/ aici îţi piere cheful de glumă şi pofta de viaţă/ Aici luciditatea formulează ultima concluzie/ ce se întoarce (deopotrivă) contra/ lumii şi a ei: nu există sens// Aici binele şi răul se suspendă sunt identice/ indiferente/ aici e o jumătate bătrână înfricoşătoare/ şi un cer jos/ jos/ la nivelul umerilor la nivelul glesnei/ negru gol insuportabil/ Aici e frig şi infern."

Poet of ontological exasperation, of the strain of being, of life on the edge, Marta Petreu writes and lives with the spectrum of egotism haunting her, summarizing her fears in elliptical lines, in an expression of liminal conciseness, in highly concentrated, corrosive images, in unconcessive visions, where epiphanies are only sudden iridescences of a daily hell. It is a hell from which even the feeling of love has been evacuated, a world of cruelty and alienation, completely stripped of the illusion of redemption. This at least we are told, in the poem Coborârea îngerilor (descent of angels): "Nu există iubire. Slavă ţie: nu mai există. Există/ numai gura asta spurcată a mea care/ spune / cuvinte: bucurie tandreţe dragoste dimineaţă/ sens lumină iarbă plăcere// Dar pe lume există numai cruzime// şi ploaia asta de sânge/ hemoragia asta întunecată a ta// Oho! degeaba plouă cu sânge: nouă nu ne mai pasă/ în zadar ne faci/ semn/ Nu există iubire Domine nu / Noi suntem pe de-a-ntregul ai tăi// Oho! ai tăi/ umblăm prin stratul negru de sânge/ ca prin iarba de toamnă cu brumă// Suntem ai tăi/ Domine. Cad din cer/ ca nişte fulgi care latră/ câinii tăi. Ninge cu javre/ Urlă la stele/ boturi flămânde de câine/ Da. Suntem ai tăi. Tată. Hulim în numele tău:/ facă-se deci/ voia ta de călău// Eu sunt Marta. În genunchi mă

BDD-B461-23 © 2015 LAP LAMBERT Academic Publishing
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:34:42 UTC)

aşez. Întind grumazul. Amin". The poetry of Marta Petreu is, as it has often been underlined, a poetry of the intellect, where the reflexes of the real and of the self are carefully geometricized, receive fair dimensions and relevance through proportion and semantic relief. But it is, on the other hand, also a poetry of ontic exasperation, where the poetic thought draws the convulsive lines of the spasms of undisguised experience that shuns any trace of conventionality or mythicization.

BDD-B461-23 © 2015 LAP LAMBERT Academic Publishing
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:34:42 UTC)